

Alegat. 24.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie przeniesienia siedziby Sądu powiatowego z Podbuża do Borysławia.

WYSOKI SEJMIE!

Na zeszłorocznem Zgromadzeniu Wysokiego Sejmu wpłynęła a to dnia 2. października 1878 do l. 499/S. petycja sejmowa gmin: Urosz, Łopuszna, Podmanasterek, Manasterzec wielki, Winniki, Łukawica i Stopnica wniesiona wspólnie z odnośnymi obszarami dworskimi i upraszająca o wyłączenie ich z okręgu Sądu powiatowego w Podbużu, tudzież o przydzielenie ich do Sądu powiatowego deleg. miejskiego w Samborze.

Powyższą petycję przekazał Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. października 1878 komisji prawnej, która powzięła w tej mierze uchwałę z 15. października 1878 l. 499/S i zaproponowała w niej zupełne przychylenie się do powyższej petycji.

Wszakże sprawa ta z powodu wczesnego zamknięcia rozpraw sejmowych nie przyszła już pod obrady Wys. Izby, lecz w moc ogólnej uchwały Wysokiego Sejmu z 19. października 1878 tak samo jak i wszystkie inne w Izbie niezadowolone petycje Wydziałowi krajowemu do załatwienia przekazana została.

Wydział krajowy zarządził w tej sprawie bliższe dochodzenia, które rozciągnął zarazem także i do gminy Zdzianny vel Zdianny, upraszającej również o wyłączenie jej z okręgu Sądu powiatowego w Podbużu, tudzież o przydzielenie jej do Sądu powiatowego w Starem mieście.

Następnie zgłosiła się do Wydziału krajowego gmina Świdnik żądająca również wyłączenia jej z okręgu Sądu powiatowego w Podbużu i przyłączenia jej do Sądu powiatowego w Turce, a w którym to względzie zarządziliśmy także bliższe dochodzenia.

Otóż powyż wspomniane dochodzenia doprowadziły nas do rezultatów następujących:

A) Rada powiatowa samborska przedłożyła nam uchwały rad gminnych powziętych w tych miejscowościach, do których odnosi się petycja sejmowa z 2. października 1878 l. 499/S. i oświadczyła nam swoją opinię za tem, ażeby przychylić się zupełnie do petycji sejmowej gmin: Urosz, Łopuszna, Podmanasterek, Manasterzec wielki, Winniki, Łukawica i Stopnica, a uczyniła to pomimo naszej na wstępie jej udzielonej uwagi, iż przez całkowite zadosyć uczynienie tej petycji, dalsze istnienie Sądu Podbuskiego z powodu zbyt wielkiego uszczuplenia go. zagrożonem by być mogło; rzeczona repre-

zentacya odwołała się do tego, iż gminy te należały do 1. sierpnia 1878 do Starostwa samborskiego i że tego wymaga i nadal dobrobyt tych gmin, a gdyby w ten sposób Sąd podbuski zbyt znacznie uszczuplonym został i z tego powodu dalej istnieć nie mógł, na ten wypadek poruszyła rada powiatowa samborska ten wniosek, ażeby siedzibę podbuskiego Sądu powiatowego przenieść z Podbuża do Borysławia, liczącego obecnie około 20.000 mieszkańców, przez co dałby się osiągnąć cel życzeń powszechnych, gdyż ludność Borysławia wzrasta ciągle i z uszczerbkiem innych gmin zużywa wszystkie siły Sądu powiatowego w Drohobyczy.

B) Na powyższej przeto podstawie traktowaliśmy dalej z reprezentacją powiatową drohobycką, która oświadczyła nam wreszcie zdanie swoje w sposób następujący:

a) iż gminę Zdzianę należy przydzielić do Sądu powiatowego w Starem mieście i do tamtejszego Starostwa, dalej

b) że gminy Świdnik i Łastówkę trzeba przyłączyć do Sądu powiatowego w Turce i do tamtejszego Starostwa, gdyż mają do Turki dobrą drogę i znacznie bliżej niż do Drohobyczy, dokąd też przebywać muszą bardzo uciążliwą przeprawę przez rzekę Strypę; — następnie

c) iż gminy Łopuszna, Manasterzec wielki i Łukawica należy przydzielić tak do Starostwa jak do Sądu powiatowego deleg. miejskiego w Samborze;

d) że wszakże gminy Urosz, Podmanasterek i Winniki należy pozostawić koniecznie przy Starostwie drohobyckiem, które w ten sposób zostanie odpowiednio zaokrąglonem, gdyż cała droga z Drohobyczy na Nahujowice do Podbuża wiodąca, nie będzie już prowadzić przez terytoryum Starostwa samborskiego lecz przynależeć będzie w całości do powiatu politycznego w Drohobyczy; wreszcie

e) przychyliła się rada powiatowa drohobycka do poruszonej tak przez radę powiatową samborską, jak też i przez Wydział krajowy sprawy przeniesienia siedziby Sądu z Podbuża do Borysławia, a w szczególności wyjaśniła, że Sąd w Borysławiu jest niezbędnie potrzebnym, gdyż Borysław zużywa przeważnie siły Sądu drohobyckiego; ustawiczne komisye do Borysławia kosztują bardzo wiele, a mimo najusilniejszych starań tak władz rządowych jak i autonomicznych, nie można obecnie utrzymać porządku w Borysławiu. Dla tego też Sąd tamże na miejscu jest nieodbycie wskazany, gdyż wprowadziłby pożądany porządek i zapobiegłby bardzo wielu wypadkom, przez co też podniosłoby się tamże i to bardzo znacznie stosunki handlowe, zwłaszcza, iż Borysław nie tylko z różnemi miastami w Monarchii austr. węgierskiej, lecz też i z miastami zagranicznymi liczne ma stosunki.

Dalsze nasze dochodzenia wykazały ten rezultat, że

C) Wydział powiatowy w Starem mieście przedłożył nam uchwałę rady gminnej w Zdziannej i poparł usilnie prośbę tej gminy o przydzielenie jej do Sądu powiatowego w Starem mieście.

D) Równie też Wydział powiatowy w Turce przedłożył nam uchwałę rady gminnej w Świdniku, która to gmina wnosila w czasie najnowszym do Prezydium Namiestnictwa, do lwowskiego Sądu wyższego i do Rady Państwa w Wiedniu prośbę swą o przydzielenie jej tak do Sądu powiatowego w Turce, jak też i do Starostwa turezańskiego.

Otóż na podstawie powyż wspomnianych dochodzeń uznał Wydział krajowy, iż trzeba w tej sprawie zarządzić w sposób następujący:

1) Gminę Zdzianę, która aż do dnia 1. sierpnia 1878 należała do Starostwa staromiejskiego i ma przy daleko lepszej komunikacji znacznie bliżej do Starogo miasta niż do Drohobyczy, trzeba wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Podbużu i przyłączyć do Sądu powiatowego jak też i do Starostwa w Starem mieście.

2) Gminę Świdnik która aż do dnia 1. sierpnia 1878 należała do Starostwa turezańskiego i oddaloną jest od Turki o 20 kilometrów dobrej drogi, a od Podbuża przy bardzo liczej komu-

nikacyi o 18 kilometrów, i w ten sam sposób od Drohobyczy o 42 kilometrów nader uciążliwej drogi, trzeba wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Podbużu i przydzielić do Sądu powiatowego w Turce.

W ten sam sposób trzeba postąpić także z gminą Łastówką, która leży tuż obok Świdnika, ma te same trudności komunikacyjne do Drohobyczy, a to połączone jeszcze z uciążliwą przeprawą przez rzekę Stryj, do czego przyłącza się jeszcze i ta okoliczność, iż Wysoki Sejm w uchwale swej z 29. maja 1875 oświadczył się za tem, ażeby gminę Łastówkę wyłączyć ze Sądu podbuskiego i przydzielić ją do Sądu turezańskiego, a który to ustęp uchwały sejmowej dotąd jeszcze załatwionym nie został.

3) Przychylając się w części do petycyi sejmowej z 2. października 1878 l. 499/S. trzeba wyłączyć z okręgu Sądu podbuskiego gminy: Łopuszna, Łukawica, Manasterzec wielki i Winniki i przyłączyć je do Sądu powiatowego deleg. miejskiego w Samborze, gdyż gminy te należały aż do 1. sierpnia 1878 do Starostwa w Samborze, dokąd też mają znacznie bliżej i daleko lepszą drogę niż do Drohobyczy; stosunki handlowe i przemysłowe wiążą te cztery gminy ze Samborem, i te powody uznało już po części c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, albowiem rozporządzeniem z dnia 8. lutego 1879 l. 17630 przydzieliło gminę Stupnicę do Sądu samborskiego, a p. Minister spraw wewnętrz. dnia 10. lutego 1879 przyłączył Stupnicę do Starostwa samborskiego. Dodać tu wreszcie musimy, iż gmina Winniki leży tuż przy samej Stupnicy, wreszcie iż Winniki nie leżą wcale przy drodze z Drohobyczy na Nahujuwice do Podbuża wiodącej i dla tego też zdania rady powiatowej drohobyckiej co do gminy Winniki uwzględnić nie mogliśmy.

4) Natomiast powyższej petycyi sejmowej z 2. października 1878 l. 499/S. co do gmin Uroża i Podmanasterka zadosyć uczynić niemożemy, gdyż dochodzenia nasze wykazały istotnie słuszność zdania rady powiatowej drohobyckiej a mianowicie: iż z Drohobyczy wiedzie jedyna droga na Nahujuwice, dalej na Uroż i Podmanasterek do Podbuża i do innych, na południe i na zachód Podbuża położonych, a do Starostwa drohobyckiego należących gmin, jako to: do Stronnej, do Załokcia, Smolnej i Bystrzycy.

Wydaje się zatem zupełnie niestosownem, ażeby komunikacya tych gmin ze siedzibą Starostwa w Drohobyczy, odbywała się przez terytoryum Starostwa samborskiego.

5) Wydział krajowy wyluszcza tu dalej, iż według odnośnego ustępu uchwały sejmowej z 29. maja 1875 zastrzegł to Wysoki Sejm wyraźnie, że gminy Nahujuwice nie trzeba przyłączać do Sądu powiatowego podbuskiego, lecz gmina ta pozostać ma tak jak dotąd przy Sądzie powiatowym w Drohobyczy.

Ze względu więc na to, tudzież z dalszej uwagi, iż w obrębie sąsiednich Sądów powiatowych niema żadnej gminy, któraby żądała przyłączenia jej do Sądu podbuskiego i że według geograficznego położenia niema nawet żadnej możności rozszerzenia tegoż ostatniego Sądu, pozostałyby przy okręgu Sądu powiatowego w Podbużu tylko gminy następujące:

1. Podbuż	z ludnością 1428 dusz
2. Podmanasterek	„ 235 „
3. Uroż	„ 959 „
4. Załokieć	„ 908 „
5. Stronna	„ 1243 „
6. Smolna	„ 717 „
7. Bystrzyca	„ 549 „
8. Opaka	„ 1322 „
9. Dołche i Łokieć	„ 1377 „
10. Rybnik	„ 590 „

11. Maydan	z ludnością	422	dusz
12. Kropiwnik nowy	"	1103	"
13. Kropiwnik stary	"	905	"
Czyli razem		11,758	"

Wydział krajowy nadmienia tu dalej, iż tak szczupłego Sądu powiatowego niema u nas nigdzie, a to nie tylko we wschodniej części kraju, która przynależy do obrębu lwowskiego Sądu wyższego, ale też nawet i w zachodniej części kraju, która przynależy do obrębu krakowskiego Sądu wyższego, gdzie też ludność jest gęstsza, zamożniejszą i gdzie stosunki handlowe i przemysłowe są daleko żywsze, a zatem i obszar Sądu powiatowego może być mniejszym.

Powstaje tu przeto nzasadniona obawa, iż c. k. Rząd nie zechce przyzwolić na dalsze zatrzymanie tak szczupłego Sądu powiatowego w Podbużu, zwłaszcza iż dla gminy Nahujowice jest istotnie daleko dogodniejszym pozostać i nadal przy okręgu Sądu powiatowego w Drohobyczy, niż być przydzieloną do Sądu w Podbużu.

Gdy zaś miasteczko Podbuż liczy w sobie tylko 1428 mieszkańców i dalsze zatrzymanie tamże Sądu powiatowego byłoby tylko dla kilku najbliższych gmin, jako to: dla Podmanasterka, Uroża, Stronnej, Smolnej i Załokecia dogodniejszym, a dla innych gmin nie miałoby wcale szczególniejszego znaczenia; — gdy zaś dalej Borysław, który według repertoryum c. k. statystycznej komisji z r. 1874. obejmuje w sobie ludność 5.300 mieszkańców, jest ważnym punktem dla produkcji nafty i wosku ziemnego, a tem samem jest miejscem, gdzie stosunki handlowe i przemysłowe znacznie się rozwijają i gdzie ludność z każdym niemal dniem wzmagą się tak szybko, iż twierdzenie rady powiatowej samborskiej, jakoby to zaludnienie wynosiło obecnie około 20.000 mieszkańców, nie wydaje się przesadnem:

wnosi Wydział krajowy: ażeby siedziba Sądu powiatowego z Podbuża do Borysławia przeniesioną została, a to z powodów przez obydwie rady powiatowe w Samborze i w Drohobyczy przytoczonych, a nadto tu ze względu, iż wszystkie wyżej wyliczone 13 gmin Sądu podbuskiego nabyłyby korzyść, że podążając do siedziby swego Starostwa w Drohobyczy, załatwiałby za jednym zachodem wszystkie swoje interesa sądowe w Borysławiu.

W szczególności zaś gminy: Dołhe, Rybnik, Maydan, Kropiwnik nowy i stary mogą udawać się wprost na Schodnicę do Borysławia, dokąd też gmina Opaka na Popiele lub Mrażnica z łatwością dostać się może.

Arondecya zaprojektowanego Sądu w Borysławiu nie podlega żadnej trudności, gdyż przyłączając do niego oprócz gmin podbuskich, także i gminy okoliczne jako to: Hubicze, Banię-kotowską, Popiele, Mrażnicę, Schodnicę, Nahujowice, Jasienicę solną i Tustanowice a przyjmując ludność Borysławia tylko na 5.300 dusz, liczyłby okręg tegoż Sądu na 26.361 mieszkańców, podczas gdy przy Sądzie powiatowym drohobyckim pozostałyby jeszcze 33 gmin z ludnością przeszło 30.000 dusz wynoszącą.

Podnosząc przeto tę ważną okoliczność, iż zaprojektowany Sąd powiatowy borysławski jest już sam w sobie niezbędną koniecznością, stawia Wydział krajowy wnioski następujące:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem oświadcza c. k. Rządowi w myśl §. 2. ustawy państw. z 11. czerwca 1868 Nr. 59 Dz. u. p. swe zdanie:

1) iż gminę Zdziannę vel Zdianę należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Podbużu, tudzież ze Starostwa w Drohobyczy, a przydzielić do Sądu powiatowego w Starem mieście, i do tamtejszego Starostwa;

2. iż gminę Świdnik tudzież i miejscowość Łastówkę, należy wydzielić z okręgu Sądu powiatowego w Podbużu tudzież i ze Starostwa drohobyckiego, a przyłączyć do okręgu Sądu powiatowego w Turce i do Starostwa turezańskiego;

3) iż miejscowości: Łopuszna, Manasterzec wielki, Łukawica tudzież Winniki, należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Podbużu, tudzież ze Starostwa drohobyckiego, a przydzielić je do Sądu powiatowego deleg. miejskiego w Samborze i do tamtejszego Starostwa; miejscowości zaś: Uroż, Podmanasterek mają pozostać i nadal przy Starostwie drohobyckiem;

4) iż siedzibę Sądu powiatowego podbuskiego należy przenieść z Podbuża do Borysławia i przyłączyć do Sądu borysławskiego następujące miejscowości:

A) Z okręgu Sądu podbuskiego miejscowości:

Podbuż, Podmanasterek, Uroż, Stronna, Smolna, Załokieć, Opaka, Bystrzyca, Dołche, Łokieć, Rybnik, Majdan, Kropiwnik nowy, Kropiwnik stary; tudzież

B) Z okręgu Sądu powiatowego drohobyckiego następujące z niego wyłączyć się mające miejscowości, jako to: Borysław, Hubicze, Bania - kotowska, Popiele, Mraźnica, Schodnica, Nahujowice, Jasienica solna, tudzież Tustanowice.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 2. maja 1879.

Marszałek krajowy

Ludwik hr. Wodzicki w. r.

Sprawozdawca

Waleryan Podlewski w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Anny Waydowicz (przdt. Poremby), Rynek I. 9.

Pod zarządem Szczęsnego Bednarskiego.